l-ambjent fl-aħbarijiet

IMTELLGHA L-QORTI GHAX QABDU L-FRIEFET

Fl-14 ta' Diċembru 1993, tliet irġiel minn California, l-Istati Uniti, ġew mixlija li kellhom aktar minn 210 friefet li kienu mħarsa mil-Liġi ta' l-iSpeċi fil-Periklu. Dawn il-friefet kienu allegatament maqbuda minn parki nazzjonali, riservi tal-ħajja selvaġġa, u foresti nazzjonali matul il-punent ta' l-Istati Uniti u l-Messiku. Kien allegat li, matul perijodu ta' 9 snin, mill-1983 sa l-1992, dawn l-irġiel qabdu aktar minn 2200 farfett, kollha mħarsa mil-liġi, għall-qliegħ tal-flus.

Fit-tfittxija li saret fid-9 ta' Ġunju 1992, xi aġenti tal-*US Fish and Wildlife Service* ikkonfiskaw 229 farfett, fosthom 87 Kaibab Swallowtail, mid-dar ta' wieħed minn dawn l-imseħbin. Fil-25 ta' Ġunju 1992 dawn l-aġenti kkonfiskaw ukoll, mid-dar ta' ieħor mill-imseħbin, 188 farfett maqbuda minn *Santa Ana National Wildlife Refuge*, 124 farfett minn Bentsen-Rio Grande State Park, Texas, u 513-il farfett mill-Messiku

Fit-2 ta' Lulju 1992, l-aġenti fittxew fid-dar tat-tielet imsieħeb u sabu 176 farfett maqbuda illegalment minn parki nazzjonali. Il-friefet kollha kienu mejta u bbalzmati u miżmuma fi kxaxen apposta bil-ħġieġ Jekk jinstabu ħatja, dawn it-tliet imsieħba jistgħu jeħlu sa ħames snin ħabs kull wieħed, multa ta' 250,000 dollaru Amerikan, u perijodu ta' ħelsien taħt l-osservazzjoni. ❑

Traffic USA 13(1)

IT-TONN LI DARBA KIEN HAWN

It-Tonn hija ħuta li għandha valur kummerċjali għoli. Minħabba f'hekk, it-Tonn jista' jibda jitqies ma' dawk l-ispeċi li qegħdin fuq l-għatba ta' l-għajbien tagħhom minn wiċċ id-dinja. Din hija t-twissija li ngħatat f'rapport tal-*Worldwide Fund for Nature* (WWF). In-numru ta' Tonn tax-Xewka Blu f'xi postijiet waqa' b'90 fil-mija minħabba l-qbid bla rażan. Dan ġara l-aktar fl-Atlantiku, iżda ġara wkoll fil-Mediterran u fil-Paċifiku. Ix-xerrejja ewlenin ta' din il-ħuta huma r-ristoranti tal-Lvant Imbiegħed, speċjalment fil-Ġappun, fejn dawk li jħobbu s-*sushi* jieklu 40% tat-tonn kollu maqbud fid-dinja ❑

Naturopa Newsletter
Kunsill ta' l-Ewropa 93-12

IT-TNIĠĠIS FIL-BAĦAR

Kull sena, madwar 700,000 tunnellata nitroġenu u 30,000 tunnellata fosfru qed jiskulaw fix-xmajjar u fl-ilma tal-pjan u jsibu ruħhom fil-baħar Nordiku. Dawn il-kimiċi jintużaw fl-agrikultura. Aktar minn 190,000 tunnellata pestiċidi għall-biedja u għexieren ta' eluf ta' tunnellati ta' pestiċidi mhux għall-biedja, li jintużaw biex jiġu ppreservati l-injam u d-drapp, ukoll jaħarbu fl-ambjent. Barra minn hekk, ta' kull sena madwar 60,000 tunnellata żejt u skart ieħor żejtni, ħafna minnu illegali, jintremew mill-vapuri fil-baħar Nordiku. ❑

Naturopa Newsletter
Kunsill ta' l-Ewropa 93-12

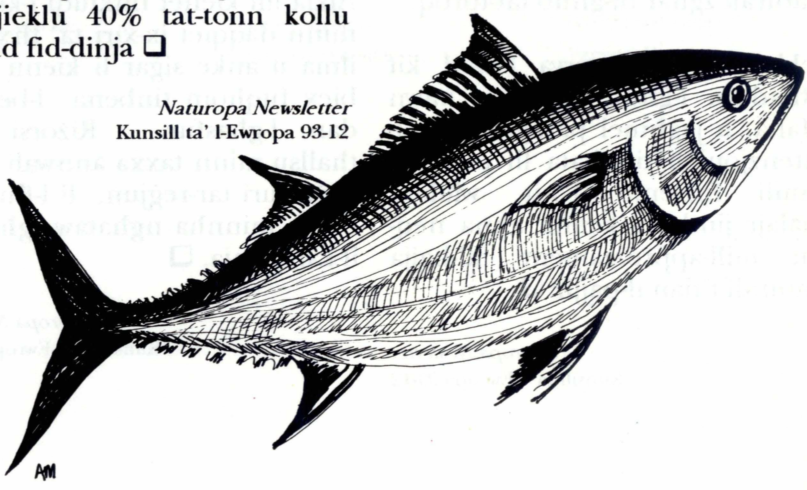

ĠENB IT-TRIQ KENN GĦALL-FJURI SELVAGGI

Fir-Renju Unit, madwar 30,000 ettaru ta' ġnub ta' triqat, li huma taħt il-kontroll tad-Dipartiment tat-Trasport, ġew magħrufa bħala ambjenti naturali ġodda għall-fjuri selvaġġi. Madwar 384 speċi, uħud minnhom rari fuq skala nazzjonali, instabu jikbru matul it-triq M1 minn Londra sa Leeds.

Id-Dipartiment tat-Trasport għandu politika ambjentali li tiġbor fiha l-ħolqien u t-trawwim mill-ġdid ta' ambjenti għall-ħajja selvaġġa biex jiffurmaw riservi naturali zgħar fil-ġnub tat-toroq.

Jekk wieħed josserva l-mod kif jitnaddfu l-ġnub tat-toroq hawn Malta, u jagħmel paragun ma' l-attenzjoni li tingħata lil postijiet simili firRenju Unit, wieħed malajr jinduna kemm aħna neqsin mill-apprezzament tal-ħajja naturali f'dan il-pajjiż ❑

Naturopa Nesletter
Kunsill ta' l-Ewropa 93-12

L-AJKLA DENBHA ABJAD

Matul dawn l-aħħar 20 sena, in-numru tat-tajra tal-priża l-Ajkla ta' Denbha Abjad fin-Norveġja tela' minn 700 par għal madwar 1500 par. Minbarra din iż-żieda, dawn l-għasafar żiedu fit-territorju tagħhom aktar lejn in-nofsinhar tan-Norveġja. Illum insibu madwar 5,000 par minn dawn l-għasafar tal-priża madwar id-dinja, bl-akbar numru minnhom fin-Norveġja.

Anke fil-Germanja, fil-parki ta' Schleswig-Holstein, dan l-għasfur kellu riżultati tajba fin-numru tal-bejtiet. Dan ġie bħala riżultat ta' kampanja edukattiva dwar din l-Ajkla illi kienet tinkludi l-kiri u xi minn daqqiet ix-xiri ta' firxiet ta' ilma u anke siġar li kienu tajbin biex fuqhom tinbena l-bejta ta' dan l-għasfur. Riżorsi oħra tħallsu minn taxxa annwali fuq il-kaċċaturi tar-reġjun, li l-flus miġburin minnha ngħataw għal din il-kampanja. ❑

Naturopa Newslette
Kunsill ta' l-Ewropa 93-12.

ISMIJIET TA' SPEĊI I JISSEMMEW F'DIN IL-ĦARĠA

Malti	Xjentifiku	Ingliż
Ajkla ta' Denbha Abjad	*Haliaetus albicilla*	White-tailed Eagle
Basal il-Ħnieżer	*Muscari comosum*	Tassel Hyacinth
Buħarrat	*Gryllotalpa quindecim*	Mole Cricket
Daqquqa tat-Toppu	*Upupa epops*	Hoopoe
Farfett il-Lejl		
ta' Birżebbugia	*Rhinolophus mehelyi* birzebbugensis	Extinct Maltese Horse-shoe Bat
ta' Għar Dalam	*Myotis għardalamensis*	Extinct Maltese mouse-eared Bat
tan-Naghla Kbir	*Rhinolophus ferrumequim*	Greater Horse-shoe Bat
tan-Nagħla Zhir	*Rhinolophus hipposideros*	Lesser Horse-shot Bat
Widnejh Kbar	*Plecotus austriacus*	Grey Long-eared Bat
Widnet il-Ġurdein	*Myotis blythi*	Lesser Mouse-eared Bat
Gamblu ta' l-Għadajjar	*Branchips schaefferi*	Fairy Shrimp
Gamblu tal-Qoxra	*Cyzicus tetracerus*	Clam Shrimp
Ġjaċint tal-Ħarifa	*Muscari parviflorum*	Autumn Grape Hyacinth
Imħara Kaħla	*Patella caerulea*	Blue Limpet
Imħara tal-Furħan	*Patella ulyssiponensis*	Rough LImpet
Imħara tas-Samma	*Patella rustica*	Brown Limpet
Molluski	Mollusca	Molluscs
Muskari skur	*Muscari commitatum*	Narrow-leaved Grape Hyacinth
Muskari tal-blat	*Muscari neglectum*	Southern Grape Hyacinth
Pipistrell	*Pipistrellus pipistrellus*	Pipistrelle
Sturnell	*Sturnus vulgaris*	Starling
Tadarida	*Tadarida teniote*	European Free-tailed Bat
Tonn tax-Xewka Blu	*Thunnus thynnus*	Blue-finned Tuna
Vampir	*Desmodus rotundus*	Vampire Bat